

Eich cyf/Your ref P-05-1134
Ein cyf/Our ref JJ/00296/21

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau.

2 Chwefror 2021

Annwyl Janet,

Diolch ichi am eich llythyr 21 Ionawr at Rebecca Evans AS, y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd, ynghylch ystyriaeth y Pwyllgor Deisebau o ddeiseb yn galw am gap ar godiadau yn y dreth gyngor ac am y cyfle i amlinellu safbwynt Llywodraeth Cymru. Fi sy'n ymateb gan mai fi sy'n gyfrifol am faterion cyllid llywodraeth leol.

Fel y byddwch yn gwybod, er bod gan Lywodraeth Cymru rai pwerau yma, mae'r cyfrifoldeb dros bennu cyllideb pob cyngor, ac fel rhan o hynny, benderfyniadau ar y dreth gyngor, yn nwylo ei aelodau etholedig. Yn ystod ei bodolaeth hyd yn hyn safbwynt Llywodraeth Cymru yw bod pennu cyllidebau a'r dreth gyngor yn agwedd hanfodol ar ddemocratiaeth leol. Ers 2010-11, bu'r polisi'n rhan bwysig o'r ymreolaeth a'r hyblygrwydd a roddir i'r awdurdodau lleol yng Nghymru i'w helpu i reoli'r heriau a achosir gan y cyfyngiadau ledled y DU ar wariant cyhoeddus Mae hyn yn wahanol i Loegr lle y cyflwynodd Deddf Lleoliaeth 2011 ofynion ar gyfer refferenda lleol yn achos codiadau'r dreth gyngor sy'n uwch na'r trothwyon a bennir gan Lywodraeth y DU.

O dan y ddeddfwriaeth (*Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988*) mae gan Weinidogion Cymru bwerau i gyfyngu (capio) Gofyniad Cyllidebol awdurdodau lleol yng Nghymru. Mae'r pwerau'n ymwneud yn benodol â'r Gofyniad Cyllidebol y mae awdurdod (awdurdod unedol neu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd) yn ei bennu yn hytrach na lefel ei dreth gyngor. Y Gofyniad Cyllidebol yw'r rhan o gyllideb awdurdod a ariennir trwy Grant Cynnal Refeniw, ardrethi annomestig a'r dreth gyngor (ynghyd â mân ryddhad ardrethi disgresiynol, a Grant yr Heddlu yn achos Comisiynwyr Heddlu a Throsedd). Mae'n hepgor y rhan o gyllideb awdurdod a ariennir trwy incwm o grantiau penodol, ffioedd a thaliadau lleol a chronfeydd ariannol wrth gefn. Am y rheswm hwn, er mai'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd sy'n gyfrifol am bolisi'r dreth gyngor, fy mhorthffolio innau sy'n gyfrifol am benderfyniadau capio ochr yn ochr â'm cyfrifoldebau dros setliadau blynyddol llywodraeth leol.

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn y byddai capio gofyniad cyllideb awdurdod yn orfodaeth ddifrifol ar gyfrifoldebau aelodau a etholwyd yn lleol; ni ellid ei wneud yn fympwyol neu heb ystyriaeth ofalus. Os caiff capio ei orfodi, mae'r ddeddfwriaeth yn mynnu bod rhaid iddo gael ei wneud yn erbyn meini prawf penodedig.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddai angen i'r meini prawf – yn seiliedig ar egwyddorion gwario gormodol – gael eu hamlinellu cyn i'r awdurdodau bennu eu cyllidebau. Am y rheswm hwnnw, ni allai capio gael ei orfodi yn awr ar y gofynion cyllidebol y mae awdurdodau ledled Cymru wedi penderfynu a chytuno arnynt, yn dilyn ymgynghori ac ymgysylltu lleol.

Byddai angen gallu cymhwyso unrhyw egwyddorion o'r fath yn gyson ar draws awdurdodau, er bod modd pennu meini prawf gwahanol ar gyfer awdurdodau unedol ac ar gyfer praesept yr Heddlu. Gallai'r egwyddorion gynnwys nifer o feini prawf, er enghraifft, codiadau canrannol a / neu ariannol yn swm cyffredinol incwm y dreth gyngor, a / neu yn lefel treth Band D. Hyd yn oed os bydd angen mynd y tu hwnt i'r egwyddorion, gallai penderfyniad unrhyw Weinidog ynghylch a ddylid capio neu beidio gymryd i ystyriaeth ffactorau ac amgylchiadau lleol, er enghraifft, os oes rhaid i awdurdod ddelio â her ariannol benodol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cynnydd mewn cyllid ar gyfer pob awdurdod yng Nghymru - cyfartaledd o 4.3% yn 2020-2021 a 3.8% dros dro yn 2021-22. Mae pob un o'r awdurdodau lleol bellach yn gwneud penderfyniadau anodd ynghylch darparu'r gwasanaethau yr ydym oll yn dibynnu arnynt. Mae'r dreth gyngor yn ffynhonnell sylweddol o gyllid ar gyfer y gwasanaethau lleol hynny ac mae'n bwysig bod gan yr awdurdodau ryddid i bennu eu blaenoriaethau gwario a'u lefelau treth gyngor eu hunain; awdurdodau statudol annibynnol ydynt sy'n gyfrifol am reoli eu materion ariannol eu hunain;

Wrth bennu eu cyllidebau a lefelau'r dreth gyngor, mae ar yr awdurdodau ddyletswydd i ystyried yn ofalus y cydbwysedd rhwng cynnal gwasanaethau allweddol i gymunedau a chyfyngu'r baich ariannol y maent yn ei osod arnynt. Mae'n ofynnol i'r awdurdodau lleol ymgynghori ac ymgysylltu â'u cymunedau bod blwyddyn ar eu cynigion ar gyfer gwario a'r dreth gyngor ac am ddarparu gwasanaethau. Mae hyn yn cynnig cyfle i gymunedau lleol fynegi eu barn am y penderfyniadau y mae eu cyngor yn eu gwneud ynghylch y dreth gyngor a gwasanaethau lleol.

Rwyf yn deall bod amgylchiadau'n anodd iawn i lawer o bobl ac aelwydydd ledled Cymru; yn fwy byth yn ystod her ddigynsail y coronafeirws ac yn dilyn blynyddoedd o gyni sydd wedi rhoi pwysau sylweddol ar wasanaethau lleol. Mae'r pandemig wedi effeithio'n sylweddol ar ystod eang o wasanaethau ac mewn ymateb i hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid ychwanegol sylweddol i awdurdodau lleol yn ychwanegol at y setliad i sicrhau bod yr holl wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn parhau i gael eu darparu.

Mae'n bwysig cydnabod bod gan Lywodraeth Cymru nifer o gynlluniau i helpu pobl sy'n ei chael yn anodd talu biliau'r dreth gyngor, yn ogystal ag ystod o esemptiadau a gostyngiadau eraill. Rydym yn darparu £244 y flwyddyn i gefnogi'r awdurdodau lleol i ddarparu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Mae'r cynllun hwn yn darparu cymorth uniongyrchol i aelwydydd trwy leihau biliau'r dreth gyngor i aelwydydd incwm isel. Cynllun gorfodol yw hwn y mae rhaid i bob awdurdod lleol ei ddarparu ac mae'n helpu bron 280,000 o aelwydydd yng Nghymru. Rydym hefyd yn ymchwilio i ddiwygiadau i'r dreth gyngor yn y dyfodol ac a allai fod yn fwy blaengar. Cyn hir byddwn yn cyhoeddi crynodeb o'n holl waith yn ystod y tymor hwn o'r Senedd, i lywio'r ddadl cyn y tymor nesaf.

Yn gywir,

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government